

УДК 94(477.7):26/28 «19/20»

Олена Бачинська

**«ЧОЛОВІК З ШАРМОМ, ДЕРЖАВНИМ РОЗУМОМ
ТА ВМІННЯМ РИЗИКУВАТИ....»**

**[Рец. на: Ковалевська О. Іконографія Івана Мазепи:
ілюстрований каталог творів ХХ – початку ХХІ ст. – К.:
Темпора, 2013. - 420 с.; іл.]**

Постать гетьмана Івана Мазепи – одна із найбільш суперечливих в історії України. В історіографії присутні його протилежні оцінки – від вкрай позитивних – до негативних, аж до повного заперечення і забуття. Звісно, що така постать здавалось мала бути усім відома в обличчя. Однак, як виявляється, справжній портрет гетьмана потрібно було розшукувати й діставати з темряви часу. Складність і важливість даної роботи, демонструє робота запропонована Ольгою Ковалевською. Як доводить вступна стаття авторки, для кожної епохи образ Івана Мазепа, а разом з цим і його зображення, були різними. Хтось бачив гетьмана як чоловіка «літами понад сімдесятку, з суворим обличчям, зложеним на козацький звичай...» на початку ХVІІІ ст. (с.9), а інші у ХІХ ст. на основі цієї інформації вимальовували «психологічний портрет «гетьмана-зłodія» (с.10). Тим більше, все це визначало необхідність дослідження, присвяченого іконографії гетьмана Івана Мазепи.

Матеріал книги поділений на логічні складові – живопис, графіка, скульптура, декоративно-ужиткове мистецтво. В кожній складовій є свої підрозділи, що показують наскільки різноманітним і популярним було й є зображення Івана Мазепи. Складність проведеного аналізу полягала ще й в тому, що як виявила автор, на сьогодні «ми маємо 10 достовірних портретів Івана Мазепи та 5, які

імовірно можуть ними бути» (с.15). Отже, всі інші зображення мають характер схожих або не схожих, достовірних або уявних зображень гетьмана протягом ХІХ – ХХІ ст. Каталог цих творів дає можливість кожному, хто цікавиться постаттю гетьмана, отримати інформацію про той чи інший вид зображення із зазначенням джерел на основі яких воно створювалось. Легкість сприйняття матеріалу, його логічність та послідовність, а також не завантаженість складними мистецтвознавчими характеристиками, порівняннями, робить видання доступним не лише для фахівців, але й для звичайного читача. А він як показує досвід, від учня та студента до важливого чиновника із задоволенням міркує про постать відомого гетьмана, кожен зі своїми оцінками та аргументами. В такому випадку необхідність тиражування реального портрету Івана Мазепи вельми необхідна.

В той самий час, зауважимо на необхідність визначення особливостей у зображенні постаті Івана Мазепи в різні періоди – ХVІІІ, ХІХ, ХХ та ХХІ ст., і по можливості з'ясування причин і бажання зображати гетьмана саме у тому чи іншому вигляді у цих періодах.

Запропоноване дослідження не знімає усіх дослідницьких питань в проблемі іконографії Івана Мазепи, а лише піднімає його на новий якісний етап дискусії. Не виникає сумнівів, що воно викликати інтерес у науковців і матиме практичне застосування. Хочеться побажати пані Ользі Ковалевській нових творчих звершень і наукових праць.

Olena Bachynska

«The man with the charm, political mind and the skill of risking...»
[Reference: Kovalevska O. The Iconography of Ivan Mazepa: the illustrated catalog of works of XX - XXI century. – K. : Tempora, 2013. – 420 p. ; il.]

Елена Бачинская

«Мужчина с шармом, государственным умом и умением рисковать ....»
[Рец. на: Ковалевська О. Іконографія Івана Мазепи: ілюстрований каталог творів ХХ – початку ХХІ ст. – К.: Темпора, 2013. - 420 с.; іл.]»